

V Bruseli 30. júna 2023
(OR. en)

11133/23

ECOFIN 659
UEM 193
SOC 485
EMPL 336
COMPET 680
ENV 759
EDUC 272
RECH 304
ENER 395
JAI 905
GENDER 136
ANTIDISCRIM 130
JEUN 174
SAN 411

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Č. predch. dok.:	9825/1/23 REV 1
Č. dok. Kom.:	COM(2023) 604 final
Predmet:	ODPORÚČANIE RADY, ktoré sa týka národného programu reforiem Dánska na rok 2023

Delegáciám v prílohe zasielame vyššie uvedený návrh odporúčania Rady v znení, o ktorom rokovali Rada a Európska rada na základe odporúčania Komisie COM(2023) 604 final.

ODPORÚČANIE RADY

Z...,

ktoré sa týka národného programu reforiem Dánska na rok 2023

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii¹, a najmä na jeho článok 9 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

¹ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

keďže:

- (1) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241², ktorým sa zriadil Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (ďalej len „mechanizmus“), nadobudlo účinnosť 19. februára 2021. Mechanizmus poskytuje členským štátom finančnú podporu na vykonávanie reforiem a investícií, pričom so sebou prináša fiškálny impulz financovaný Úniou. V súlade s prioritami európskeho semestra prispieva mechanizmus k obnove hospodárstva, k inkluzívnemu zotaveniu a vykonávaniu udržateľných reforiem a investícií zvyšujúcich rast, najmä reforiem a investícií na podporu zelenej a digitálnej transformácie a na posilnenie odolnosti hospodárstiev členských štátov. Zároveň pomáha posilňovať verejné financie a podporovať rast a tvorbu pracovných miest v strednodobom a dlhodobom horizonte, posilňovať územnú súdržnosť v rámci Únie a podporovať pokračujúce vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv. Maximálny finančný príspevok pre členský štát v rámci mechanizmu bol aktualizovaný 30. júna 2022 v súlade s článkom 11 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2021/241.

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (2) Komisia 22. novembra 2022 prijala ročný prieskum udržateľného rastu na rok 2023, čo znamenalo začiatok európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2023. Európska rada 23. marca 2023 schválila priority ročného prieskumu udržateľného rastu na rok 2023, ktoré sa sústreďujú na štyri rozmery konkurencieschopnej udržateľnosti. Komisia 22. novembra 2022 prijala na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011³ aj správu o mechanizme varovania na rok 2023, v ktorej Dánsko neurčila za jeden z členských štátov, ktoré môžu byť postihnuté nerovnováhami alebo ktorým môže hroziť, že budú postihnuté nerovnováhami. Hĺbkové preskúmanie preto nebude potrebné. Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady o hospodárskej politike eurozóny, ako aj návrh spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2023, v ktorej sa analyzuje vykonávanie usmernení pre politiky zamestnanosti a zásad Európskeho piliera sociálnych práv. Rada prijala odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny⁴ (ďalej len „odporúčanie o eurozóne z roku 2023“) 16. mája 2023 a spoločnú správu o zamestnanosti 13. marca 2023.
- (3) Hoci hospodárstva Únie vykazujú pozoruhodnú odolnosť, geopolitický kontext má na ne naďalej negatívny vplyv. Keďže Únia stojí pevne po boku Ukrajiny, program hospodárskej a sociálnej politiky Únie sa zameriava na zmiernenie negatívneho vplyvu energetických šokov v krátkodobom horizonte, a to tak v prípade zraniteľných domácností, ako aj v prípade zraniteľných podnikov, pričom sa zároveň snaží nepoľavovať v úsilí o dosiahnutie zelenej a digitálnej transformácie, podpore udržateľného a inkluzívneho rastu, zabezpečovaní makroekonomickej stability a zvyšovaní odolnosti v strednodobom horizonte. Zároveň sa intenzívne zameriava aj na zvyšovanie konkurencieschopnosti a produktivity Únie.

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁴ Odporúčanie Rady zo 16. mája 2023 o hospodárskej politike eurozóny (Ú. v. EÚ C 180, 23.5.2023, s. 1).

- (4) Komisia 1. februára 2023 vydala oznámenie s názvom „Priemyselný plán v kontexte Zelenej dohody určený pre vek emisnej neutrálnosti“ (ďalej len „Priemyselný plán v kontexte Zelenej dohody“). Cieľom Priemyselného plánu v kontexte Zelenej dohody je posilniť konkurencieschopnosť emisne neutrálneho priemyslu Únie a podporiť rýchly prechod ku klimatickej neutralite. Plán je doplnkom k úsiliu prebiehajúcemu v rámci Európskej zelenej dohody a plánu REPowerEU. Jeho cieľom je aj poskytnúť priaznivejšie prostredie na zvyšovanie výrobnnej kapacity Únie pre emisne neutrálne technológie a výroby, ktoré sú potrebné na splnenie ambiciózných cieľov Únie v oblasti klímy, a zabezpečiť prístup k relevantným kritickým surovinám, a to aj diverzifikáciou získavania zdrojov, riadnym využívaním geologických zdrojov v členských štátoch a maximalizáciou miery recyklácie surovín. Priemyselný plán v kontexte Zelenej dohody spočíva na štyroch pilieroch, ktorými sú predvídateľné a zjednodušené regulačné prostredie, rýchlejší prístup k finančným prostriedkom, zlepšovanie zručností a otvorený obchod v záujme vybudovania odolnejších dodávateľských reťazcov. Komisia 16. marca 2023 vydala ďalšie oznámenie s názvom „Dlhodobá konkurencieschopnosť EÚ: výhľad na obdobie po roku 2030“, ktorého štruktúra je založená na deviatich vzájomne sa posilňujúcich faktoroch s cieľom dopracovať sa k regulačnému rámcu, ktorý by povzbudzoval rast. V oznámení sa stanovujú politické priority zamerané na aktívne zabezpečovanie štrukturálnych zlepšení, dobre cielených investícií a regulačných opatrení pre dlhodobú konkurencieschopnosť Únie a jej členských štátov. Ďalej uvedené odporúčania pomáhajú riešiť tieto priority.

- (5) V roku 2023 pokračuje európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík vo svojom vývoji v súlade s vykonávaním mechanizmu. Na plnenie priorít jednotlivých politík v rámci európskeho semestra je naďalej nevyhnutné, aby sa plne vykonávali plány obnovy a odolnosti, keďže tieto plány sa zaoberajú všetkými príslušnými odporúčaniami pre jednotlivé krajiny vydanými v posledných rokoch alebo ich významnou časťou. Odporúčania pre jednotlivé krajiny na roky 2019, 2020 a 2022 sú naďalej rovnako relevantné aj pre plány obnovy a odolnosti, ktoré boli zrevidované, aktualizované alebo zmenené v súlade s článkami 14, 18 a 21 nariadenia (EÚ) 2021/241.
- (6) Cieľom nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435⁵ (ďalej len „nariadenie REPowerEU“), ktoré bolo prijaté 27. februára 2023, je čo najskôr ukončiť závislosť Únie od dovozu ruských fosílnych palív. Prispeje sa tým k energetickej bezpečnosti a diverzifikácii dodávok energie do Únie a zároveň sa zvýši miera využívania obnoviteľných zdrojov energie, zvýšia sa kapacity na uskladňovanie energie a energetická efektívnosť. Nariadenie umožňuje členským štátom pridať do svojich národných plánov obnovy a odolnosti novú kapitolu REPowerEU s cieľom financovať kľúčové reformy a investície, ktoré pomôžu dosiahnuť ciele plánu REPowerEU. Tieto reformy a investície pomôžu tiež posilniť konkurencieschopnosť emisne neutrálneho priemyslu Únie, ako sa uvádza v Priemyselnom pláne v kontexte Zelenej dohody, a prispievajú k plneniu odporúčaní pre jednotlivé krajiny týkajúcich sa energetiky, ktoré boli pre členské štáty vydané v roku 2022 a prípadne v roku 2023. Nariadením REPowerEU sa zavádza nová kategória nenávratnej finančnej podpory, ktorú majú členské štáty k dispozícii na financovanie nových reforiem a investícií súvisiacich s energetikou v rámci svojich plánov obnovy a odolnosti.

⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 z 27. februára 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/241, pokiaľ ide o kapitolu REPowerEU v plánoch obnovy a odolnosti, a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) 2021/1060 a (EÚ) 2021/1755 a smernica 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 63, 28.2.2023, s. 1).

- (7) Komisia 8. marca 2023 prijala oznámenie, ktoré obsahuje usmernenia v oblasti fiškálnej politiky na rok 2024 (ďalej len „oznámenie z 8. marca 2023“). Jeho cieľom je podporiť členské štáty pri vypracúvaní programov stability a konvergenčných programov, a tým posilniť koordináciu politík. Komisia pripomenula, že všeobecná úniková doložka Paktu stability a rastu sa koncom roka 2023 deaktivuje. Vyzvala na prijatie fiškálnych politík v rokoch 2023 – 2024, ktoré zabezpečia strednodobú udržateľnosť dlhovej služby a udržateľným spôsobom zvýšia potenciálny rast a vyzvala členské štáty, aby vo svojich programoch stability a konvergenčných programoch na rok 2023 stanovili, ako vo svojich fiškálnych plánoch zabezpečia dodržiavanie referenčnej hodnoty na úrovni 3 % hrubého domáceho produktu (HDP) stanovenej v zmluve a realistické a nepretržité znížovanie dlhu, resp. jeho udržanie na obozretnej úrovni v strednodobom horizonte. Komisia tiež vyzvala členské štáty, aby postupne zrušili vnútroštátne fiškálne opatrenia zavedené na ochranu domácností a podnikov pred energetickým cenovým šokom, pričom začnú najmenej cieľovými opatreniami. Zároveň uviedla, že ak by v dôsledku obnovených tlakov na ceny energie bolo potrebné predĺžiť podporné opatrenia, členské štáty by takéto opatrenia mali lepšie zacieliť na zraniteľné domácnosti a podniky. Komisia uviedla, že fiškálne odporúčania budú kvantifikované a diferencované. Okrem toho, ako sa navrhuje v jej oznámení z 9. novembra 2022 o smerovaní reformy rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ, fiškálne odporúčania by sa sformulovali na základe čistých primárnych výdavkov. Odporučila, aby všetky členské štáty pokračovali v ochrane investícií financovaných z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečili účinné využívanie finančných prostriedkov z mechanizmu a z iných fondov Únie, a to najmä v prospech cieľov zelenej a digitálnej transformácie a odolnosti. Komisia uviedla, že navrhne Rade, aby na jar 2024 začala postupy pri nadmernom deficite, a to na základe deficitu podľa výsledných údajov za rok 2023 v súlade so súčasnými právnymi ustanoveniami.

- (8) Komisia 26. apríla 2023 predložila legislatívne návrhy na zavedenie komplexnej reformy pravidiel Únie týkajúcich sa správy hospodárskych záležitostí. Hlavným cieľom návrhov je posilniť udržateľnosť verejného dlhu a podporiť udržateľný a inkluzívny rast vo všetkých členských štátoch prostredníctvom reforiem a investícií. Komisia sa vo svojich návrhoch zameriava na zvýšenie zodpovednosti členských štátov, zjednodušenie rámca a posun smerom k väčšiemu strednodobému zameraniu v kombinácii s účinným a súdržnejším presadzovaním. Podľa záverov Rady zo 14. marca 2023 o usmerneniach týkajúcich sa reformy rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ je cieľom ukončiť legislatívnu prácu v roku 2023.
- (9) V súlade s článkom 18 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/241 Dánsko predložilo Komisii 30. apríla 2021 svoj národný plán obnovy a odolnosti. Komisia podľa článku 19 nariadenia (EÚ) 2021/241 posúdila relevantnosť, účinnosť, efektívnosť a koherentnosť plánu obnovy a odolnosti, a to v súlade s usmerneniami pre posudzovanie uvedenými v prílohe V k uvedenému nariadeniu. Rada 6. júla 2021 prijala vykonávacie rozhodnutie o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Dánska⁶. Uvoľnenie splátok je podmienené prijatím rozhodnutia Komisie v súlade s článkom 24 ods. 5 nariadenia (EÚ) 2021/241 o tom, že Dánsko uspokojivo splnilo príslušné míľniky a ciele stanovené vo vykonávacom rozhodnutí Rady. Keď sa hovorí o uspokojivom splnení, predpokladá sa, že v súvislosti s predchádzajúcimi míľnikmi a cieľmi, ktoré už boli dosiahnuté, nedošlo k zvratu.
- (10) Dánsko predložilo 1. mája 2023 svoj národný program reforiem na rok 2023. V súlade s článkom 27 nariadenia (EÚ) 2021/241 sa v národnom programe reforiem na rok 2023 zohľadňujú aj polročné správy Dánska o pokroku dosiahnutom pri plnení jeho plánu obnovy a odolnosti. Vzhľadom na to, že Dánsko nepredložilo svoj konvergenčný program na rok 2023 včas, Komisia ho nemohla posúdiť.

⁶ ST 10154/2021 INIT.

- (11) Komisia 24. mája 2023 uverejnila správu o krajine týkajúcu sa Dánska na rok 2023. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Dánsko dosiahlo pri plnení príslušných odporúčaní pre danú krajinu, ktoré prijala Rada v rokoch 2019 až 2022, a hodnotilo sa v nej vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Dánska. Na základe tejto analýzy sa v správe o krajine identifikovali nedostatky v súvislosti s výzvami, ktoré plán obnovy a odolnosti nerieši alebo ich rieši len čiastočne, ako aj v súvislosti s novými a vznikajúcimi výzvami. Okrem toho sa v nej posudzoval pokrok Dánska pri vykonávaní Európskeho piliera sociálnych práv a pri dosahovaní hlavných cieľov Únie v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby, ako aj pokrok pri dosahovaní cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja.
- (12) Podľa údajov, ktoré overil Eurostat, sa prebytok verejných financií Dánska znížil z 3,6 % HDP v roku 2021 na 3,3 % HDP v roku 2022, zatiaľ čo dlh verejnej správy klesol z 36,7 % HDP na konci roku 2021 na 30,1 % HDP na konci roku 2022.
- (13) Saldo verejných financií ovplyvnili opatrenia fiškálnej politiky podniknuté na zmiernenie hospodárskeho a sociálneho vplyvu zvyšovania cien energie. V roku 2022 takéto opatrenia fiškálnej politiky znižujúce príjmy zahŕňali zníženie poplatku za elektrinu, zatiaľ čo opatrenia fiškálnej politiky zvyšujúce výdavky zahŕňali sociálne dávky zamerané na domácnosti s nižšími príjmami s cieľom kompenzovať vysoké náklady na energiu. Komisia odhaduje, že rozpočtové náklady na tieto opatrenia v roku 2022 predstavovali 0,1 % HDP. Odhadované náklady na dočasné núdzové opatrenia súvisiace s krízou spôsobenou ochorením COVID-19 zároveň klesli zo 4,0 % HDP v roku 2021 na 0,0 % HDP v roku 2022.

- (14) Rada 18. júna 2021 odporučila, aby Dánsko⁷ v roku 2022 zachovalo podporné zámery fiškálnej politiky vrátane impulzu poskytnutého mechanizmom a aby zachovalo investície financované z vnútroštátnych zdrojov.
- (15) Podľa odhadov Komisie boli zámery fiškálnej politiky⁸ v roku 2022 reštriktívne, a to na úrovni 0,6 % HDP, čo bolo vzhľadom na vysokú infláciu primerané. V súlade s odporúčaním Rady Dánsko naďalej podporovalo obnovu investíciami, ktoré sa majú financovať z mechanizmu. Výdavky financované z grantov v rámci mechanizmu a z iných fondov Únie dosiahli v roku 2022 výšku 0,3 % HDP (0,3 % HDP v roku 2021). Investície financované z vnútroštátnych zdrojov predstavovali reštriktívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky vo výške 0,2 percentuálneho bodu HDP⁹. Dánsko teda nezachovalo investície financované z vnútroštátnych zdrojov, ako odporučila Rada. Rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez nových príjmových opatrení) zároveň predstavoval reštriktívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky vo výške 0,7 percentuálneho bodu. Dánsko teda dostatočne kontrolovalo rast bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov.
- (16) V prognóze Komisie z jari 2023 sa predpokladá rast reálneho HDP na úrovni 0,3 % v roku 2023 a 1,5 % v roku 2024.
- (17) V prognóze Komisie z jari 2023 sa na rok 2023 počíta s prebytkom verejných financií vo výške 2,3 % HDP a pomerom dlhu verejnej správy k HDP na úrovni 30,1 % na konci roku 2023.

⁷ Odporúčanie Rady z 18. júna 2021, ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Dánska na rok 2021 (Ú. v. EÚ C 304, 29.7.2021, s. 14).

⁸ Zámery fiškálnej politiky sa merajú ako zmena primárnych výdavkov (bez diskrečných príjmových opatrení) okrem dočasných núdzových opatrení súvisiacich s krízou spôsobenou ochorením COVID-19, ale vrátane výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) v rámci mechanizmu a z iných fondov Únie v porovnaní so strednodobým potenciálnym rastom. Podrobnejšie informácie sú uvedené v rámčeku 1 v tabuľkách týkajúcich sa fiškálnej štatistiky.

⁹ Predpokladá sa, že ostatné kapitálové výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov budú predstavovať expanzívny príspevok vo výške 0,3 percentuálneho bodu HDP.

- (18) Saldo verejných financií v roku 2023 budú podľa očakávaní naďalej ovplyvňovať fiškálne opatrenia podniknuté na zmiernenie hospodárskeho a sociálneho vplyvu zvyšovania cien energie. Patria medzi ne opatrenia z roku 2022, ktorých platnosť bola predĺžená, predovšetkým určité sociálne dávky zamerané na domácnosti s nízkymi príjmami a nové opatrenia, ako je dočasne znížený poplatok za elektrinu. V prognóze Komisie z jari 2023 sa predpokladajú v roku 2023 čisté rozpočtové náklady na podporné opatrenia na úrovni 0,3 % HDP¹⁰. Zdá sa, že väčšina opatrení v roku 2023 nie je zameraná na najzraniteľnejšie domácnosti alebo podniky, pričom nevysielajú cenový signál na zníženie dopytu po energii a zvýšenie energetickej efektívnosti. V dôsledku toho sa v prognóze Komisie z jari 2023 výška cielených podporných opatrení, ktorú možno zohľadniť pri posudzovaní dodržiavania odporúčania Rady z 12. júla 2022¹¹, odhaduje na 0,1 % HDP v roku 2023 (v porovnaní s 0,1 % HDP v roku 2022).
- (19) Rada vo svojom odporúčaní z 12. júla 2022 odporučila Dánsku, aby prijalo opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby bol v roku 2023 rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov v súlade s celkovo neutrálnymi zámermi politiky¹², pričom sa zohľadní pokračujúca dočasná a cielená podpora pre domácnosti a podniky, ktoré sú najzraniteľnejšie voči zvyšovaniu cien energie, a pre ľudí, ktorí utekajú z Ukrajiny. Dánsko by malo byť pripravené prispôsobiť bežné výdavky vyvíjajúcej sa situácii. Dánsku bolo zároveň odporúčané zvýšiť verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti s ohľadom na iniciatívu REPowerEU, okrem iného aj využitím mechanizmu a iných fondov Únie.

¹⁰ Tento údaj predstavuje úroveň ročných rozpočtových nákladov na uvedené opatrenia, a to vrátane bežných príjmov a výdavkov, a prípadne aj opatrení v oblasti kapitálových výdavkov.

¹¹ Odporúčanie Rady z 12. júla 2022, ktoré sa týka národného programu reforiem Dánska na rok 2022 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Dánska na rok 2022 (Ú. v. EÚ C 334, 1.9.2022, s. 27).

¹² Na základe prognózy Komisie z jari 2023 sa strednodobý (desaťročný priemerný) rast potenciálneho HDP Dánska, ktorý sa používa na meranie zámerov fiškálnej politiky, v nominálnom vyjadrení odhaduje na 1,9 %.

- (20) V prognóze Komisie z jari 2023 sa predpokladá, že zámery fiškálnej politiky budú v roku 2023 v kontexte vysokej inflácie expanzívne (-0,4 % HDP), pričom v roku 2022 boli zámery fiškálnej politiky reštriktívne (0,6 % HDP). Očakáva sa, že rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez diskrečných príjmových opatrení) bude v roku 2023 predstavovať expanzívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky vo výške 0,6 % HDP. Expanzívny príspevok čistých primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov nie je spôsobený cieľovou podporou pre domácnosti a podniky, ktoré sú najviac ohrozené nárastom cien energie, a pre ľudí utekajúcich z Ukrajiny. Je to spôsobené nákladmi na necielené energetické opatrenia a zvyšovaním miezd vo verejnom sektore a sociálnych dávok, ako aj vyššími výdavkami na zdravotnú starostlivosť. Možno teda konštatovať, že predpokladaný rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov nie je v súlade s odporúčaním Rady z 12. júla 2022. Výdavky financované z grantov v rámci mechanizmu a z iných fondov Únie v roku 2023 predstavovali 0,3 % HDP, zatiaľ čo investície financované z vnútroštátnych zdrojov predstavovali expanzívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky vo výške 0,1 percentuálneho bodu¹³. Dánsko teda plánuje financovať dodatočné investície prostredníctvom mechanizmu a iných fondov Únie, pričom sa predpokladá, že zachová investície financované z vnútroštátnych zdrojov. Plánuje financovať verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti, ako napríklad opatrenia v oblasti energetickej efektívnosti, zelenú daňovú reformu a opatrenia v oblasti zelenej mobility, ktoré sú čiastočne financované z mechanizmu a z iných fondov Únie.
- (21) Na základe opatrení v príslušných oblastiach politiky, ktoré boli známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2023 predpokladá prebytok verejných financií vo výške 1,3 % HDP v roku 2024 a pomer dlhu k HDP na úrovni 28,8 % HDP na konci roku 2024. Komisia aktuálne predpokladá úplné ukončenie podporných opatrení v oblasti energetiky v roku 2024. Vychádza sa pritom z predpokladu, že ceny energie nezačnú opäť rásť.

¹³ Predpokladá sa, že ostatné kapitálové výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov budú predstavovať reštriktívny príspevok vo výške 0,2 percentuálneho bodu HDP.

- (22) Na základe odhadov Komisie na obdobie 2023 – 2025 bude Dánsko v rokoch 2023 a 2024 pravdepodobne naďalej spĺňať minimálny strednodobý rozpočtový cieľ vo výške - 1,0 % HDP. Na základe prognózy Komisie z jari 2023 sa predpokladá, že štrukturálne saldo v roku 2023 dosiahne úroveň 3,5 % HDP a v roku 2024 úroveň 2,1 % HDP, čo je nad úrovňou strednodobého rozpočtového cieľa.
- (23) V prognóze Komisie z jari 2023 sa očakáva, že za predpokladu nezmenených politík budú čisté primárne výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov v roku 2024 rásť na úrovni 4,6 %.
- (24) V Dánsku je v súčasnosti stanovený strop na periodické dane z nehnuteľností, čo znamená, že tieto dane sa nezvyšujú súbežne s trhovými cenami. Nie sú teda schopné tlmiť cenové cykly nehnuteľností na bývanie a majú za následok nepriaznivé distribučné účinky. S cieľom zrušiť strop zavedený v roku 2017 schválil dánsky parlament nový systém dane z nehnuteľností, ktorý by sa mal začať uplatňovať od 1. januára 2024. Hľadanie cenovo dostupného bývania je pre mnohých ľudí stále veľmi ťažké. Kombinácia vysokých cien nehnuteľností na bývanie a dlhé čakacie lehoty na sociálne bývanie viedli k nedostatku cenovo dostupného bývania v hlavných mestských oblastiach. Dánsko vykazuje rastúci podiel hypotekárnych úverov s pohyblivou úrokovou sadzbou a odloženým splácaním, čo zvyšuje zraniteľnosť vysoko zadlžených držiteľov hypotekárnych úverov voči ďalšiemu potenciálnemu klesaniu cien nehnuteľností na bývanie a/alebo zvyšovaniu úrokových sadzieb.

- (25) V súlade s článkom 19 ods. 3 písm. b) nariadenia (EÚ) 2021/241 a kritériom 2.2 prílohy V k uvedenému nariadeniu plán obnovy a odolnosti zahŕňa rozsiahly súbor vzájomne sa posilňujúcich reforiem a investícií, ktoré sa majú vykonať do roku 2026. Vykonávanie dánskeho plánu obnovy a odolnosti je v pokročilom štádiu. Dánsko predložilo jednu žiadosť o platbu, čo zodpovedá 25 míliaľníkom a cieľom v pláne obnovy a odolnosti, a výsledkom bolo vyplatenie prostriedkov v celkovej hodnote 301 miliónov EUR. Aj nad rámec prvej žiadosti o platbu postupuje vykonávanie dobrým tempom, pričom sa podľa plánu obnovy a odolnosti do konca roka 2023 očakáva predloženie druhej žiadosti o platbu. Dánsko 31. mája 2023 predložilo zmenu svojho plánu obnovy a odolnosti vrátane kapitoly REPowerEU. Rýchle začlenenie novej kapitoly REPowerEU do plánu obnovy a odolnosti umožní financovať dodatočné reformy a investície na podporu strategických cieľov Dánska v oblasti energetiky a zelenej transformácie. Pre úspešné vykonávanie plánu obnovy a odolnosti, ako aj iných hospodárskych politík a politík zamestnanosti, ktoré presahujú rámec plánu, je naďalej dôležité systematické a účinné zapájanie miestnych a regionálnych orgánov, sociálnych partnerov a iných relevantných zainteresovaných strán, čím sa má zabezpečiť všeobecná zodpovednosť za celkový program v danej oblasti politiky.
- (26) Komisia v roku 2022 schválila všetky programové dokumenty Dánska v oblasti politiky súdržnosti. Kľúčom k dosiahnutiu zelenej a digitálnej transformácie, zvýšeniu hospodárskej a sociálnej odolnosti a dosiahnutiu vyváženého územného rozvoja v Dánsku je pokračovanie v urýchlennom vykonávaní programov politiky súdržnosti pri súčasnom zachovaní synergií a komplementarity s plánom obnovy a odolnosti vrátane kapitoly REPowerEU.

- (27) Popri hospodárskych a sociálnych výzvach, ktorými sa zaoberá plán obnovy a odolnosti a programy politiky súdržnosti, Dánsko čelí viacerým ďalším výzvam v oblasti dekarbonizácie ekonomiky a posilňovania obehového hospodárstva na podporu zelenej transformácie.
- (28) Pokrok Dánska smerom k obehovému hospodárstvu je nedostatočný a na to, aby krajina splnila ciele Únie v oblasti obehového hospodárstva, sa tento pokrok musí zrýchliť. Napriek niektorým prijatým opatreniam v príslušných oblastiach politiky, ako je napríklad klimatický plán z roku 2020, sa dosiahol len nevýrazný pokrok. Z akčného plánu pre obehové hospodárstvo z roku 2021 vyplýva, že zo 129 iniciatív obsiahnutých v pláne bolo 27 dokončených, 88 postupuje podľa plánu a 14 iniciatív mešká. Z dostupných štatistík vyplýva, že Dánsko v roku 2022 nedosiahlo žiadny pokrok v oblasti množstva vzniknutého odpadu, recyklácie a obehového hospodárstva. Obehové využívanie materiálu veľmi mierne pokleslo z 8 % v roku 2016 na 7,8 % v roku 2021, čo je pod priemerom Únie na úrovni 11,7 % za rok 2021. Zatiaľ čo cieľom akčného plánu pre obehové hospodárstvo je výrazne znížovať surovinovú stopu Únie, v roku 2020 dosiahla surovinová stopa Dánska 25,6 tony na obyvateľa, čo je výrazne nad priemerom Únie za rok 2020 (13,7 tony/obyvateľ). Dánsko stále dosahuje slabé výsledky vo viacerých aspektoch obehového hospodárstva, najmä pokiaľ ide o množstvo vzniknutého komunálneho odpadu, mieru recyklácie a plytvanie potravinami. Pokiaľ ide o komunálny odpad, Dánsko má stále najvyššie množstvo komunálneho odpadu na hlavu v Únii, pričom v roku 2021 to bolo 786 kg/rok/osoba (priemer Únie 530 kg/rok/osoba za rok 2021), a to v situácii, keď neexistuje národný cieľ pre celkové zníženie odpadu. Pokiaľ ide o recykláciu, Dánsko musí vynaložiť značné úsilie na splnenie cieľa Únie v oblasti recyklácie komunálneho odpadu a odpadu z obalov do roku 2025 a nachádza sa pod priemerom Únie, ktorý je na úrovni 49,6 %, pričom táto miera dosiahla v roku 2021 úroveň 34,3 %¹⁴. A napokon možno konštatovať, Dánsko dosahuje v Únii slabé výsledky, pokiaľ ide o ukazovatele plytvania potravinami. Do veľkej miery sa využíva spaľovanie odpadu, pričom viac ako 50 % jeho komunálneho odpadu sa spaľuje, v porovnaní s priemerom Únie, ktorý je približne 26 %.

¹⁴ Dánsko informovalo Komisiu, že vykázaná miera recyklácie za rok 2021 bola založená na nesprávnych údajoch a bude predmetom revízií.

- (29) Dánsko sa zaviazalo k ambicióznym cieľom v oblasti dekarbonizácie a je priekopníkom v oblasti využívania energie z obnoviteľných zdrojov, najmä výroby veternej energie. Spotreba zemného plynu v Dánsku klesla v období od augusta 2022 do marca 2023 o 25,2 % v porovnaní s priemernou spotrebou plynu za rovnaké obdobie v predchádzajúcich piatich rokoch, čo je nad cieľom zníženia o 15 % stanoveným v nariadení Rady (EÚ) 2022/1369¹⁵. Dánsko by mohlo pokračovať v úsilí o dočasné zníženie dopytu po plyne až do 31. marca 2024 podľa nariadenia Rady (EÚ) 2023/706¹⁶. Na dosiahnutie cieľov v oblasti dekarbonizácie a zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie v energetickom mixe je nevyhnutné rýchlejšie zadávanie projektov a zjednodušené pravidlá udeľovania povolení, aby sa naplnili národné ambície týkajúce sa zvyšovania kapacity veternej energie na mori aj na pevnine. Dodatočné kapacity vrátane energetických ostrovov v Baltskom a Severnom mori si budú vyžadovať dostatočné plánovanie rozšírenia siete na úrovni prenosu a distribúcie. Investície do energetickej efektívnosti však môžu znížiť potrebu investícií do energetickej infraštruktúry. Posilnenie opatrení v oblasti energetickej efektívnosti v budovách, kombinovanie izolačných opatrení a zavádzanie dekarbonizovaných zdrojov vykurovania by mohlo ešte viac znížiť závislosť od fosílnych palív a znížiť dopyt po energii. Zlepšovanie energetickej efektívnosti vo verejných budovách by sa mohlo ešte výraznejšie podporiť odstránením rozpočtových obmedzení pre zelené projekty pre obce a regióny. Dodatočné opatrenia na podporu energetickej efektívnosti v súkromných budovách by pomohli znížiť vysoké náklady na energiu v Dánsku, ktoré malo v roku 2022 druhé najvyššie priemerné účty domácností za energiu. Domáce priemyselné činnosti majú potenciál na zlepšovanie energetickej efektívnosti, najmä využívaním prebytočného tepla pri diaľkovom vykurovaní.

¹⁵ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1369 z 5. augusta 2022 o koordinovaných opatreniach na zníženie dopytu po plyne (Ú. v. EÚ L 206, 8.8.2022, s. 1).

¹⁶ Nariadenie Rady (EÚ) 2023/706 z 30. marca 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2022/1369, pokiaľ ide o predĺženie obdobia znižovania dopytu pri opatreniach na zníženie dopytu po plyne a posilnenie podávania správ a monitorovania v súvislosti s ich vykonávaním (Ú. v. EÚ L 93, 31.3.2023, s. 1).

- (30) Nedostatok pracovnej sily a požadovaných zručností v odvetviach a povolaniach, ktoré sú kľúčové pre zelenú transformáciu, vrátane výroby, zavádzania a údržby emisne neutrálnych technológií, vytvára prekážky pri prechode na emisne neutrálne hospodárstvo. Kľúčom k zníženiu nedostatku požadovaných zručností a podpore začleňovania a prerozdelenia pracovnej sily sú kvalitné systémy vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré reagujú na meniace sa potreby trhu práce, a ciele opatrenia na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu. S cieľom uvoľniť nevyužitú ponuku pracovnej sily musia byť tieto opatrenia dostupné najmä pre jednotlivcov a v tých odvetviach a regiónoch, ktoré sú najviac ovplyvnené zelenou transformáciou. V roku 2022 bol v Dánsku zaznamenaný nedostatok pracovnej sily pri 60 povolaniach, ktoré si vyžadovali osobitné zručnosti alebo znalosti potrebné na zelenú transformáciu, ako sú napríklad environmentálni inžinieri, odborníci na ochranu životného prostredia a stavební architekti. Hoci sa dopyt po zručnostiach potrebných na zelenú transformáciu zvyšuje, počet pracovníkov v energeticky náročných odvetviach, ktorí sa zúčastňujú na vzdelávaní a odbornej príprave, za posledné desaťročie výrazne klesol z 24,6 % v roku 2015 na 15,6 % v roku 2021,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Dánsko v rokoch 2023 a 2024 prijalo opatrenia s cieľom:

1. zrušiť platné núdzové podporné opatrenia v oblasti energetiky čo najskôr v rokoch 2023 a 2024; ak by si obnovené zvyšovanie cien energie vyžadovalo nové alebo pokračujúce podporné opatrenia, zabezpečiť, aby takéto podporné opatrenia boli zamerané na ochranu zraniteľných domácností a podnikov, fiškálne dostupné a aby sa nimi zachovali stimuly na úsporu energie;

zachovať verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečiť účinné čerpanie grantov z mechanizmu a z iných fondov Únie, najmä s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu, a zároveň zachovať zdravú fiškálnu pozíciu v roku 2024;

v období po roku 2024 pokračovať v investíciách a reformách vedúcich k vyššiemu udržateľnému rastu a zachovať obozretnú strednodobú fiškálnu pozíciu;

zaviest' nový systém dane z nehnuteľností s cieľom obnoviť prepojenie medzi trhovými cenami a daňami a zabezpečiť spravodlivejšie zdaňovanie; zrýchliť investície do výstavby cenovo dostupného bývania s cieľom zmierniť najnaliehavejšie potreby;

2. pokračovať v stabilnom vykonávaní svojho plánu obnovy a odolnosti a v nadväznosti na nedávne predloženie dodatku vrátane kapitoly REPowerEU urýchlene začať s vykonávaním súvisiacich opatrení; pokračovať v rýchlom vykonávaní programov politiky súdržnosti pri súčasnom zachovaní komplementarity a synergií s plánom obnovy a odolnosti;
3. posilniť politiky obehového a odpadového hospodárstva, a to aj urýchlenním vykonávania dánskeho národného akčného plánu pre obehové hospodárstvo, podporou predchádzania vzniku odpadu a opätovného použitia komunálneho a iného odpadu, zvyšovaním miery recyklácie, obmedzovaním plytvania potravinami a prechodom od spaľovania komunálneho odpadu k ekologickejšim zdrojom výroby tepla;

4. znížiť závislosť od fosílnych palív a zvýšiť podiel obnoviteľných zdrojov energie na dodávkach energie; riešiť rastúce potreby dopytu a flexibility stimulovaním potrebného rozvoja elektrizačnej sústavy na úrovni prenosu a distribúcie; zjednodušiť platné pravidlá udeľovania povolení pre energiu z obnoviteľných zdrojov; zaviesť dodatočné opatrenia na podporu energetickej efektívnosti v súkromných a verejných budovách s cieľom znížiť účty za energiu a náklady energetického systému; zabezpečiť lepšie zavádzanie dekarbonizovaných zdrojov vykurovania; zintenzívniť politické úsilie zamerané na poskytovanie a nadobúdanie zručností a kompetencií potrebných na zelenú transformáciu.

V Bruseli

Za Radu
predseda/predsedníčka
